

JUGEND UND MEDIEN

NATIONALES PROGRAMM
ZUR FÖRDERUNG VON
MEDIENKOMPETENZEN

መንእሰያትን

መራኸቢ ብዙሃንን

ናይ መራኸቢ ብዙሃን ኣጣቓቕማ
ዓትሚ ክብ ንምባል
ብሃገራዊ ደረጃ ዝገበር ፕሮግራም

**ንወለድን
ንካልኦት
ምስ ህጻናት
ዝሰርሑ
ሰባትን**

**ምስ ናይ ዲጊታል መራኸቢ ብዙሃን ተኣማሚንካ
ክትጥቀም ዘኽእሉ ኣገደስቲ ሓበሬታታት**

ሓዳዮት ናይ ህጻናት ክበሃል ከሎ
አብ ናይ ዲጊታል ዓለም እውን እንተኾነ
ከተሰገዮም ምክኒል ማለት ኢዩ

ናይ ዲጊታል መራኸቢ ብዙሃን አካል ናይ መፃልታዊ ናብራና ኢዮም

ህጻናትን መንእሰያትን ዝተፈላለዩ ናይ መራኸቢ ብዙሃን ዝዘውተረሉ ዓለም ይፃብዩ። አብ ትርፌ ጊዜኦም ናይ ኮምፒተር ጸወታታት ይጻውቱ፤ ብኢንተርኔት ጊሮም ድግ ምስ ካልኦት ሰባት ይራኻኹሱን ሓበራታታት ድግ ይረኽቡ። ከምኡ'ውን ብሞባይል ቴሌፎን ምስ የዕሩኽቶም ይራኽቡ። 95 ካብ ሚኒተ ዕድሚኦም ካብ 12 ስጋብ 19 ዘኾነ መንእሰያት ናይ ገዛእ ርእሶም ሞባይል ስማርት ፎን ኣለዎም ሰለዚ ኢንተርኔት መለተዊ አብ ጅብኦም ኣለዎም ማለት ኢዩ። ከምኡ'ውን ገና ትምህርቲ ዘይጀመሩ ህጻናት ኣቐዲሞም ምስ ናይ ዲጊታል መራኸቢ ብዙሃን ርክባት ይገብሩ።

ናይ ዲጊታል መራኸቢ ብዙሃን መኽሰብ ጥራሕ ዘይኮነ ክሳራን ሓደጋን እውን የሰቡ ኢዮም

ከም አብ ኩሉ ናይ ህይወት መዳያት ዘጋጥም ማለት መኽሰብ አብ ዘለዎ ምስኡ ተታሓዚዞ ዝመጽእ ክሳራ'ውን ኣሎ። ኢንተርኔት ናይ ወልፊ ሳዕቢን ክምጽእ ይኽእል ኢዩ። ህጻናትን መንእሰያትን ኣብቲ ብኢንተርኔት ዝገበር ማሕበራዊ ርክባት ብጻርፊታት ሞራሎም ክትንከፉ ይኽእሉ፤ እቲ ናታቶም ኣድራሻታትን ሓበራታትን ንዘይተደልዩ ነገር ክጥቀሙሉ ይኽእሉ፤ ከምኡ'ውን ጾታዊ ምዕማጽ ክጋጥሙ'ውን ይኽእል ኢዩ።

<<ንውሳይ ካብ ከምዚ ዝላመሰለ ሓደጋታት ብኸመይ ክካላኸል እኽእል? መጠነኛ ክበሃል ዝከእል አብ መበል ክንደይ ዕድሚኦምን ንክንደይ ጊዜ ዝኣክል አብ ናይ መራኸቢ ብዙሃን ምስዝዋሰኑ ኢዮም?>>

ከምዚ ዝላመሰለ ሕቶታት ወለዲን ካልኦት ተሓባበርትን ብብግዚኡ የቐርቡ።

ህጻናት ነዚ ሓደገኛ ዝኾነ ኹነታት ናይ ዲጊታል መራኸቢ ብዙሃን ክማሃርዎ ኣድላዪ ኢዩ።

ብመሰረቱ ንህጻናት ዓጺኻ ክትክልኩሎም ዘይከእል ነገር ም'ኳኑ ጥራሕ ዘይኮነስ ትርጉም'ውን የብሉን። እዚኦም ሓደገቲ ናይ መራኸቢ ብዙሃን ኣብ ቤት ትምህርቲ ይኹን ኣብ ናይ ስራሕ ቦታ ከም ለመድ ኮይኖም ብዙሕ ስራሓት ንምሰላጥ ብዙሕ ይሕገዩ። ብተወሳኺ'ውን ናይ መራኸቢ ብዙሃን ዝተፈላለዩ ናይ ትምህርትን ምዕለን ዕድላት ይህቡ።

ሰለዚ እቲ ንመንእሰያት ኣገዳሲ ዝኾነ ጉዳይ ነቲ ትሕዝቶ ናይ ዲጊታል መራኸቢ ብዙሃን ብጥንቃቄ መዚናም ክፈላፈይዎ ንክኽእሉ ክማሃሩ ኣለዎም። በዚ ኣገባብ ነዚ ነቲ ዘጋጥሞም ሓደጋ ኣቐዲሞም ክመረጃዎምን ክከለኸልዎን ብቕዓት ይህልዎም። ወለድን መምሃራንን ድግ ዓቕሊ ጌሮም ብምሰማዕ፤ ሓጋዚ ዝኾነ ዝርርብ ብምግባርን ብሓባር ምስኦም ድልዩት ጌሮም ብምምሃርን ሃናሊ ብዝኾነ ኣገባብ ከሰንይዎም ይግባኡ።

ህጻናት ምስ ናይ መራኸቢ ብዙሃን ኣብ ዝገብርዎ ርክባት ጥብቂ ዝኾነ ናይ ዓቢይቲ መስነይታ የድልዮም

በዚ ኣጋጣሚ ንወለድን መምሃራንን ክንብሎም እንደሊ ንህጻናትን ንመንእሰያትን ምስ ናይ መራኸቢ ብዙሃን ኣብ ዝገብርዎ ንጥፊታት ብጥብቂ ከከም ዕድሚኦም ክካታልዎምን ክሰንይዎምን ነተባብዕ። እዚ ናይ ጽሑፍ ሓበራታ ኢዚ እቶም ኣገደሰቲ ዝኾኑ ኣብ መፃልታዊ ናብራ ዓቢ ረቂቒታት ዘለዎም ነጥብታት ብዘበለጸ ንክትፈልጦም ይሕገዩ።

ወርቃዊ ዝኾነ መምርሒ

ለሲኒካ ምኻድ ካብ ምኽልኻል ያበልጽጹ።

ህጻናት ኣብ ናይ ዲጊታል ዓለም ኣብ ዝዋሰኑሉ ጊዜ ወለዶም ክሰንይዎም ኣዘዩ ኣገዳሲ ነገር ኢዩ። ወለዲ ምስቲ ችልዓ ብዛዕባ እቲ ንሱ ኣብ ናይ ዲጊታል መራኽቢ ብዩሃን ዓለም ዝገበር ተሞክሮታት ክካረቡ ይግባእ።

ህጻናት ተሞክሮ ናይ ዲጊታል መራኽቢ ብዩሃን ዘለዎ ኣብነት ክኾኖም ዝኽእሉ ሰብ የድልዮም።

ወለድን ተሓባብርቲን ምስ ናይ ዲጊታል ዓለም ዝገበር ምወሳኔ ብዘምልከት ንህጻናትን መንእሰያትን ኣብነት ኢኖም ዝኾኑዎም። ስለዚ ንሰኹም ምስ ናይ መራኽቢ ብዩሃን ዘለኩም ርክባት ከመይ ከምኸኾነ ንምፍላጥ ክትምርምርዎ ይግባእ።

3-6-9-12 መምርሒ ሕጊ።

ካብ 3 ዓመት ንታሕቲ ዝዕድሚኩ ህጻን ቴሌቪዥን ክርእይ የብሉን፤ ካብ 6 ዓመት ንታሕቲ ዝዕድሚኩ ናይ ገዝሪ ርእይ ዲጊታል መጻዕቲ ኮንሶል ክህልዎ የብሉን፤ ካብ 9 ዓመት ንታሕቲ ዝዕድሚኩ ህጻን ኢንተርኔት ክእቲ የብሉን፤ ብኢንተርኔት ዝገበር ማሕበራዊ ርክባት (ሶሻል ኔትዎርክ) ንምእታው ካብ 12 ዓመት ንላዕሊ ዝዕድሚኩ ህጻን ክኸውን ይግባእ።

ካብ ክንደይ ዕድመ ከምዝፍተድ ተመልከቲ።

ናይ ፊልምታት ኣብ (jugendundmedien.ch) ናይ ኣብ ኮምፒተር ዝጸወት ጸወታ ድማ ኣብ (pegi.ch) ተመልከቲ።

ቴሌቪዥን ዶኩን ኮምፒተር ዝረእየሉ ጊዜ ብሓንሳብ ኮይንካ ምውሳኔ።

ምስ ደቅኹም ብሓንሳብ ኮይንኩም ኣብ መዓልቲ ወይ ኣብ ሰሙን ክንደይ ዝእክል ጊዜ ምስ ቴሌቪዥን ወይ ኮምፒተር ክሕልፉ ከምዝፍተደም ወሰኑ። ውሳኔ ምስገበርኩም ድማ እቲ ዝተገብረ ሰምምዕ ኣብ ገብረ ንኸወፊል ምክትታል የድለ።

ንደቅኹም ኣብ ናጻ ጊዚኦም ዝተመጣጠነ ጊዜ ኣብ ናይ ዲጊታል ዓለምን ዝተመጣጠነ ጊዜ ድማ ካብ ዲጊታል ዓለም ወጻኢ ዝኾኑ መዘናገቂታት ንክሳተፉ ኣተባብዕዎም።

ደቅኹም ኣብ ናጻ ጊዚኦም ካብ ናይ ዲጊታል ዓለም ወጻኢ ዝኾኑ መዘናገቂታት ንክሳተፉ ኣተባብዕዎም።

ቴሌቪዥን ኮምፒተር ዶኩን ዲጊታል መጻዕቲ ኮንሶል ኣብ ናይ ቆልዑት መደብ ክፍሊ ክኾኑ የብሎዎን።

እዚኦም ዝተጠቓሉ መጻዕቲታት ኩሎም ኣብ ናይ ሓርፊ ክፍሊ ክኾኑ ይግባእ። ከም ጸፋሕቲ ዝኾኑ ናይ ኢድ ኮምፒተራት ወይ ከም ሰማርት ፎን ዝበሃል ሞባይል ቴሌፎን ድማ ካብ ቅድሚ ሃይንኹም ክትፈልጩዎን የብሎኩምን።

ደቅኹም ምስ መን ከም ዝጸሓፉ (ቛት ከምዝገቡሩ) ተኸትተሉ።

ቆልዑት ብኢንተርኔት ዝላለዩዎም ሰባት ምስ ዓበይቲ ተሰንዮምን ኣብ ናይ ሓፋሽ ዝራኽቡሉ ቦታን ንክራኽቡ ይግባእ።

ኣብ ኢንተርኔት ናይ ውልቂ ሓበራታትን ኣድራሻታትን ብዘምልከት ዓቢ ጥንቅቅ የድለ።

ንደቂኹም ኣብ ኢንተርኔት ናይ ውልቂ ሓበራታት ከም ሽም፤ ኣድራሻ፤ ዕድመ፤ ቅጽሪ ቴሌፎን ንሰድራ ቤት ከይሓተቱ ንኸይህሉ ምኽርዎም።

ግልጺ ኮይንካ ምስ ደቅኹ ምርጫ-ብ ካብ ናይ ዘረባ ጸመቕ ዘሕልፍ ናይ ኮምፒተር ሶፍት ዌር ምጥቃም ያበልጽጹ።

ምስ ደቅኹም ከከም ዕድሚኦም ብዛዕባ ጸታዊ ርክባትን ዓመጽን ብጋህዲ ተዛራረቡ። ዘረባ ጸመቕ ዘሕልፍ ናይ ኮምፒተር ሶፍት ዌር ምጥቃም ኣገዳሲ እኳ ኣንተኮነ ሙሉእ ብሙሉእ ከተሓምን ግን ኣይኮነን።

እዚ መምርሒ እዚ ብዘበለጸ ነቲም ዕድሚኦም ካብ 0 — 13 ዝኾነ ቆልዑት ዘለውዎም ወለዲ ዝምልከት ኢዩ። ኣብ ናይ ኮተቲ ዕድመ ዘለዎም ቆልዑት ውን እንተኾነ ሓደ ሓደ ኣገዳሲ ምዕጺታት ኣለዎም።

ተወሳኝ ሓበሬታታት

- አብ ኢንተርኔት www.jugendundmedien.ch
- ናይ ሌብ ከባቢኹም ዝርከብ ሓበሬታን ምኽርን ዝህብ ቤት ጽሕፈት ኣድራሻ www.jugendundmedien.ch/beratung-und-angebote
- ንእሽቲ ናይ ሓበሬታ መጽሓፍ <<ተምክሮ ምስ ዲጊታል መራኸቢ ብዮሃን - ምስ ናይ ዲጊታል መራኸቢ ብዮሃን ተላማሚንካ ክትጥቀም ዘኽእሉ ኣገደስቲ ሓበሬታታት>>: ከም ፒ.ዲ.ኤፍ (PDF) ተዳልዩ ኣብ www.jugendundmedien.ch ክትረኽብዎ ትኽእሉ ወይ ከኣ ከም ንእሽቲ ናይ ሓበሬታ መጽሓፍ ብነጻ በዚ ዝሰብ ኢሚል ሓቢርኩም ክትረኽብዎ ትኽእሉ
Email: verkauf.zivil@bbf.admin.ch
(መሐበሪ ቁጽሪ: 318.850 d, f, ij):

ጸገም ምስከጋጥመኩም

- ወለዲ ኣብ ጊዜ ጸገም ክድውሉ ዝተዳለዎ ቁጽሪ ቴሌፎን: 0848 35 45 55, www.elternnotruf.ch
- www.147.ch - ኣብዚ ብነጻን ብሰመ ስውርነት ብቴሌፎን፣ በኤስ.ኤም.ኤስ (SMS) ክምኡውን ብኢንተርኔት ብምጽሕሓፍ ህጻናትን መንእሰያትን መዓልትን ለይትን ምኽሪ ክረኽቡ ይኽእሉ።

እከፋፋሊ:
BBL, Verkauf Bundespublikationen, CH-3003 Bern
www.bundespublikationen.admin.ch,
verkauf.zivil@bbf.admin.ch
Art. Nr. 318.851.tig 3.2015 1'000 860304993

© 2013 መንእሰያትን መራኸቢ ብዮሃንን፣ ናይ መራኸቢ ብዮሃን ኣጣቓቕሚ ዓቕሚ ክብ ንምባል ብሃገራዊ ደረጃ ዝግበር ፕሮግራም፣ ብቡንደስኦምት ፈር ሶስያል ፈርሲኸሩንግ ንጉዳይ ህጻናትን መንእሰያትን ዝምልከቶ ኣካል።

መንእሰያትን መራኸቢ ብዮሃንን ዝብል ናይ መራኸቢ ብዮሃን ኣጣቓቕሚ ዓቕሚ ክብ ንምባል ብሃገራዊ ደረጃ ዝግበር ፕሮግራም ኢዩ። እቲ ዋና ዕላም ድግ ህጻናትን መንእሰያትን ናይ ዲጊታል መራኸቢ ብዮሃን ክጥቀሙ ክለው ብጥንቓቕን ብሓላፍነትን ክጥቀሙ ንምሕጋዝ ኢዩ። እዚ ሓበሬታን ሓገዝን ከምኡውን ኣገዳሲ ምዕዶታትን መስነይታን ንህጻናትን መንእሰያትን ዝህብ ፕሮግራም ብወለዲ፣ ብመምህራንን ኪኢላታትን ተዳልዩ ዝቐርብ ኢዩ።

እዚ ፕሮግራም እዚ ባቲ ካብ ቡንደስኦምት ዝተጥሀበ ወዕል መሰረት ብቡንደስኦምት ፈር ሶስያል ፈርሲኸሩንግ ምስ ትካልት ናይ ሰዊዝ ኢንተርኣክቲቭ ኢንተርተይንመንት ኣሶሰዮሽን (Swiss Interactive Entertainment Association)፣ ምስ ስዊዝ ኮም ኣጌ (Swisscom AG) ክምኡውን ምስ ያቶብ ፋውንደሽን ብምትሕብባር ኣብ ግብሪ ይውዕል።

እዚ ወርቓዊ መምርሒ ዝብል ጽሑፍ ምስተን ኣብ ዙሪኽ ዝርከብ ግብራዊ ስነፍልጠት ዝምህራ ናይ ላዕለዋይ ቤት ትምህርቲታት (ZAHW)፣ ክምኡውን እቲ ብፕሮፈሰር ዶክተር ዳንኤል ሱስ ዝምህሩ ናይ መራኸቢ ብዮሃን ስነ ኣእምሮ ጉጅለ ብምትሕብባር ዝተዳሰዉ ኢዩ።